

GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1938-39

OPERA UREDNIK: M. BRAVNIČAR

17 P. GOLOVIN:
BALETNI VEČER

Din 2:50

Izhaja za vsako premijero

Priporoča se Vam

„SLAVIJA“

Jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani
za zavarovanje

proti oškodovanju vsled požara, eksplozije, kraje, toče,
nesreč i. t. d. — na zgradbah, opremi, tvornicah, avto-
mobilih kot tudi na lastnem telesu in življenju

Podružnice: Beograd, Sarajevo, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Split

Glavni sedež: Ljubljana, Gosposka ul. 12

Telefon št. 2176 in 2276

Ljudska posojilnica v Ljubljani

registr. zadr. z neom. jamstvom

Ljubljana, Miklošičeva c. št. 6, v lastni palači
obrestuje hranilne vloge najugodneje.

Novi in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive
obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%

Tovarna kranjskega
lanenega olja in firneža

HROVAT & Komp.
L J U B L J A N A

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1938/39 STEV. 17

OPERA

UREDNIK: M. BRAVNIČAR

P. GOLOVIN:

PLESNI VEČER

PREMIERA 14. JUNIJA 1939

Plesi, koreografirani na skladbe slovenskih skladateljev — avtor te izvirne zamisli je ravnatelj M. Polič, njen ostvaritelj pa plesni mojster ing. P. Golovin. Naloga je bila izredno težka, posebno upoštevajoč dejstvo, da je bil prav za prav I. Ipavčev »Možiček« edina naša skladba, ki je bila napisana v koreografske svrhe. V spored so bile odbrane simfonične in druge skladbe, ki vsebujejo izrazite ritmične prvine, skladbe, ki so prepojene s plesnim bistvom in take, ki vsebinsko nudijo možnost za koreografijo. Sestaviti spored ni bilo lahko delo, ker naša glasbena literatura še nima take obilice orkestrskih del, da bi bila mogoča lahka in velika izbira. V vseh primerih pa je bilo treba ustvariti koreografsko sliko ter takšno vsebino in dejanje, ki bi se čimbolj organsko vklenila v glasbo. Za to delo je bila potrebna velika mera fantazije in tvornih zmožnosti. Na podoben način sta n. pr. koreograf M. Fokin in inscenator Bakst sestavila sujet in koreografijo na glasbo »Šcherazade« Rimski-Korsakovega.

Deset skladb domačih avtorjev za orkester je našlo tu tolmačenje s plesnimi izraznimi sredstvi. Glasba je dobila vizuelno sliko ter konkretno vsebino in ravno zaradi tega bo morda marsikatera teh skladb šele v zvezi z odrom prišla do polne veljave. Koreograf je pri svojem delu upošteval klasično, pa tudi moderno disciplino, kakor mu je pač narekovala glasbena nujnost poedinih skladb. Pestrost in raznolikost glasbenih domislekov sta rodili pestrost koreografskih

slik. V sporedu so v večini mlajši skladatelji, z malo izpopolnitvijo sporeda pa bi celo dobili popolno in zaokroženo revijo vseh slovenskih instrumentalnih skladateljev. Za manifestacijo izvirne slovenske glasbene tvorbe so takšne prireditve izrednega pomena. Pomembne so iz kulturnega in vzgojnega vidika; široki krog občinstva bo namreč spoznal nekatere simfonične skladbe šele s posredovanjem odra.

Vzporedno s to slovensko orkestrsko tvorbo prikazuje ob tej priliki svoje sposobnosti plesni ansambl naše opere. Njegovi samostojni nastopi so zelo redki. Čeprav maloštevilen, vendar vzdržuje pri Narodnem gledališču to umetnostno vrsto vztrajno pri življenju in v nadpovprečni višini. Nastopi plesnega ansambla popularizirajo plesno umetnost med gledališkim občinstvom, obenem pa prinašajo v spored našega odra prijetno spremembo.

M. Bravničar

Dr. Josip Ipavec — Možiček

(Ugodna napaka doktorja Bartola.)

Josip Ipavec je zložil enodejansko pantonino »Možiček« v Gradcu, ko je študiral na tamkajšnjem vseučilišču medicino. Tu je tudi bil »Možiček« uprizorjen sedemkrat, dvakrat celo v mestnem gledališču ob priliki dobrodelne akademije, ki so jo priredili graški aristokratje. Pozneje so »Možička« uprizorili tudi v Ljubljani, Mariboru, Novem mestu, Celovcu in 29. decembra 1906. ponovno v Gradcu; to uprizoritev je vodil pri dirigentskem pultu skladatelj sam. Dne 12. decembra 1908. je Ipavčeva pantonina prispela do Olomuca, kjer so jo izvajali z velikim uspehom. »Možiček« je užival veliko priljubljenost in je žel lepe uspehe povsod, kjer je bil uprizorjen. Do prevrata je dosegel med slovenskimi odrskimi deli največje število uprizoritev. Na naš operni oder je zopet prišel kmalu po prevratu in zadnjič novo naštudiran l. 1930. v instrumentaciji skladatelja Viktorja Parme.

L. Schwentner je založil in izdal njegov klavirski izvleček že leta 1901.

*

Dr. Josip Ipavec, sin skladatelja Gustava in nečak skladatelja Benjanina Ipavca, se je rodil v Šentjurju ob Južni železnici dne 21. decembra 1873. Glasbo je študiral v Celju, v Gradcu in na Dunaju (pri Aleksandru Zemlinskem).

Njegova glasbena tvornost se je izživila večinoma v pesmih, toda med najbolj znane njegove skladbe spada vsekakor »Možiček«, ki je bilo prvo slovensko koreografsko delo. Izvirno dejanje »Možička« je naivno in premalo dinamično, da bi moglo še danes zanimati, zato je sedanja uprizoritev tvegala poizkus nove vsebine, ki jo je koreografiral baletni mojster ing. P. Golovin. Njeno novo ime je:

*

Usodna napaka doktorja Bartola.

Morda se ta zgodba dogaja v Sevilji — nekatere osebe so »iste«, kakor v znameniti Rossinijevi operi. Čeprav v našem primeru ne nastopa brivec Figaro, doleti doktorja Bartola ista usoda kakor njegovega prototipa.

Mladost išče mladost.

Lepa Rozina se kljub Pepitinim in Končitinim spletkam sestaja z lepim mladeničem. Doktor Bartolo, njen varuh, pa se tudi poteguje za njeno ljubezen, zato budno pazi, da bi kdo drugi ne osvojil njenega srca. Ker sluti nevarnost, zasleduje in končno tudi zasači mlada zaljubljenca. To odkritje ga silno razburi. Mladenič ve, da ne bo nikoli dobil od zaljubljenega varuha privoljenja v poroko, zato zasnuje učinkovito maškarado, ki do smrti prestrašenega Bartola kmalu pripravi do tega, da podpiše ženitno pogodbo in s tem napravi križ čez svoje prejšnje namere.

Demetriј Žebre — Vizija

Atematično skladbo »Vizijo« je D. Žebre zložil po idejni zamisli plesalke L. Wisiakove nalašč za njen solistični nastop na Plesnem večeru. Plesna kompozicija, ki jo je zamislila izvajalka sama, je napravljena v obliki improvizacije. Ples je :olmač glasbenih vtisov.

Dr. Danilo Švara — Valse interrompue (Hudič se zabava)

Ta skladba je nastala ob priliki prvega gostovanja plesne dvojice Mlakarjevih v našem gledališču. Mlakarjeva sta jo koreografirala in prvič izvajala na »Plesnem večeru« v ljubljanski operi 11. februarja 1933. Valček prekine meditativna glasba, ki se kakor klin zarije v sredino živahnega in plesnega ritma — odtod naziv interrompue. Tudi koreografski zamiselek je izšel iz pomena te besede.

Hudič se zabava.

»Valse interrompue«, po naše »Pretrgani valček«. Če bi ne bilo besede interrompue, bi ljudje v življenju kar naprej plesali. Beseda pa je napisana in zaradi nekakega usodinega hudomušja nastanejo v tej zgodbi nenadne zmešnjave, ki jih ne povzročajo nihče drugi kakor sam hudič.

Dame in gospodje se zabavajo. Tudi neka koketa in njen oboževalec — bonvivant se veselita v njihovi družbi. Hudič, ki je bil ta čas na sprehodu in ni imel važnejših opravkov, vjame za trenutek vse navzoče v svoje mreže in se z njimi pozabava. Parčke tako pomeša med seboj, da se fantje hipoma odtujijo svojim izvoljenkam in narobe. Ko se hudič poslovi, se vsi zopet znajdejo in iztreznijo. Da iz tega ni nastal družabni škandal, se je zahvaliti samo peklenščekovi dobri volji, ki je vse to napravil le mimogrede v svojo zabavo.

Slavko Osterc — Trije plesi

(Močnejše od smrti.)

Plesi so bili zloženi po naročilu dr. H. Scherchena za njegovo edicijo »Ars viva«. Skladatelj jih je dovršil 20. decembra 1935. Pisani so za mali orkester v enostavnih oblikah (rondo in pesemska oblika) z mestoma folklorno melodiko. V tretjem plesu je kot glavna tema uporabljena hrvaška narodna »Mara ima crne oči«. V vseh treh plesih«, pravi skladatelj, »sem posvetil pozornost melodični zve-

čani sekundi, da bi s tem poudaril orientalsko bizarnost. Prvi ples je nekaka fox-koračnica, drugi valček, tretji kolo. Vsebinsko, odnosno koreografijo je oskrbel na že gotovo skladbo baletni mojster Golovin.«

Močnejše od smrti

V tej zgodbi se nam v obliki groteske pokaže zmaga ljubezni nad smrtjo. Dejanje se godi na Kitajskem.

Kralj se dolgočasi, niti šale dvornega norca ga ne pripravijo iz melanholije v dobro voljo. Nenadoma se kot privid prikaže »Cvetka ljubezni« in osvoji kraljevo srce. Kralj je srečen. Nepopisno veselje zavlada na dvoru, toda sreča je opoteča, »Cvetka ljubezni« izgine tako nenadoma, kakor je prišla. Kralj zopet zboli in nič ga ne more razveseliti. Dvorni čarovnik mu pripelje lutko, ki je na las podobna »Cvetki ljubezni«, toda srca ni mogoče prevariti in bolnemu kralju vidno pešajo moči. Na pragu se prikaže celo že Smrt. Dvorni čarovnik se brez uspeha trudi pomagati kralju. Smrt postane gospodar položaja, vzame kralju krono in žezlo ter od veselja pleše in skače. V zadnjem trenutku se zopet pojavi »Cvetka ljubezni«. Smrti je njen ples tako všeč, da začne še sama plesati in pri tem pozabi na kralja in njegovo krono. Kralju se vračajo moči, ko pa mu dvorni norec izroči krono in žezlo, ki je nanju Smrt že kar pozabila, skoči zdrav in poln ljubezni k čarobnemu dekletu.

Smrt je premagana in vse se srečno konča.

L. M. Škerjanc — Plesni motiv

L. M. Škerjanc je leta 1927. zložil skladbo za klavir »Pro memoria 13. II.; Tema con 4. variazioni«, ki jo je priobčil v »Novi muziki« (II. letnik, št. 4.). Tema in prva variacija te skladbe vsebujeta vse prvine »Plesnega motiva«, ki ga je skladatelj obdelal najprej za pihalni, pozneje pa za godalni orkester v nekoliko razširjeni konceptiji.

Koreografska kompozicija je rezultat utisov, ki jih je skladba sama prožila. »Plesni motiv« je plastičen moment brez otipljive vsebine, ki se izživlja v absolutnem plesu.

Emil Adamič — Tatarska suita (*Snubitev*)

Adamičeva »Tatarska suita« je edina slovenska orkestrska skladba, ki obravnava tujo folkloro. Skladatelj je bil med vojno ujetnik v Rusiji in tam je po nalogu prosvetnega komisarja v Taškentu zložil leta 1920. »Tatarsko suito« za Orientalski večer. Skladba ima štiri odstavke: 1. V stepi. 2. Dekle iz Batkana. 3. Črna voda. 4. Tatarski ples. Njena prva izvedba je bila leta 1920. v Taškentu, sledile so ji izvedbe v Ljubljani, Mariboru, Trbovljah in Beogradu.

Snubitev

Lirična, orientalska slika, prežeta s poezijo širnih in zagonetnih srednjeazijskih pustinj.

Nevesta pričakuje z družicami ženina. Veselje in otožnost, ki je tako lastna vzhodnemu človeku, se jasno izraža v njihovih plesih. Končno pride ženin, poln ljubezni in spoštovanja, do svoje bodoče življenjske družice. Splošno veselje in ples zaključita njuno združitve.

Demetrij Žebre — Suita (*Cesta*)

Suita obsega štiri sodobne modne ples, ki so pisani v preprosti pesemski (a - b - a) obliki. Sledijo si 1.) Koračnica, 2.) Valček, 3.) Tango, 4.) Blues. Srednji del v Tangu je štiriglasen Canon, drzen v peljavi glasov. Suita je bila prvič izvajana 16. decembra 1932. pod skladateljevim vodstvom na proslavi 20 letnice Preporoda.

Cesta.

Dejanje se godi v velemestnem predmestju. Na cesto prideta fant in skromno dekle. Nezdravo ponočno ozračje tega kraja vpliva tako na fanta, da pusti svojo prijateljico in gre za Bivšo damo. Dekle je zaradi tega silno potrto in se v obupu zgrudi na tla. Bohem, ki je

nekaj časa opazoval njeno duševno borbo, ji priskoči na pomoč. Dekletovo, hvaležnosti polno srce, pa se obrne k njemu, kjer najde vso oporo. Kmalu pa se povrne njen prejšnji fant, ki ju zaloti v prisrčnem objemu. V divji ljubosumnosti potegne nož, da bi obračunal z nenadnim tekmeccem. Dekle v zadnjem hipu ugane njegovo namero in, hoteč zaščititi bohema, se samo nastavi pod morilčev meč.

Matija Bravničar -- Divertissements

(Terpsihorin praznik.)

»Divertissementi« za godalni orkester in klavir, so samostojne skladbe, vendar napisane tako, da tvorijo vse skupaj zaokroženo celoto. Zloženi so bili za Glasbeno šolo v Kranju; prvič izvajani 14. marca 1936. na proslavi 50 letnega jubileja Šentpeterske podružnice CMD v Ljubljani pod taktirko A. Fakina. Leto kasneje, 8. III. 1937. leta jih je vzel v spored VI. simfoničnega koncerta Ljubljanske Filharmonije dirigent Rhené Baton. V skladbah prevladuje ritmični element, ki je v prvi plesnega, v drugi elegičnega in v tretji dinamično motoričnega značaja.

Terpsihorin praznik.

Občutek manjvrednosti je pri človeku mnogokrat vzrok, da se ne more dokopati do samozavesti in da podcenjuje svoje zmožnosti.

Pred kipom muze plesa, Terpsihore, mladina raja in veselo pleše. Ubožno dekle po imenu Laja, bi rado prosilo boginjo za tisto lahkotno samozavest, s kakršno stopajo skozi življenje druga dekleta, toda plesoča dekleta je ne puste k sohi, temveč se posmehujejo njeni revni in preprosti obleki. Bogatemu mladeniču pa ugaja njena preprostost, smili se mu, zato ji pokloni s svoje glave rožnat venec. Laja ostane sama. Goreče prosi Terpsihoro za pomoč in ji pokloni venec, ki ga je od mladeniča dobila v dar. Boginjina soha oživi, stopi k dekletu, ji vdahne radost življenja, jo nauči plesa in ji pokloni bleščec plašč.

Terpsihora stoji zopet na svojem visokem podstavku kot kip. Ubožno dekle sloni ob njenih nogah, toda sedaj je popolnoma spremenjeno. Bogati mladenič se vrne in se zaljubi v njo. Vsa mladina je začudena nad čudežno spremembo in veselo zaraja okrog srečne dvojice.

L. M. Škerjanc — Arabski ples

Arabski ples je ena izmed točk odrske glasbe k Molièrovemu »Zlahtnemu meščanu«, ki jo je Škerjanc zložil leta 1922. po naročilu Narodnega gledališča v Ljubljani. Oblikovno lepo zaokrožena skladba verno podaja orientalski kolorit.

Koreograf je na to glasbo ustvaril plastično stilizacijo arabskega plesa.

Matija Bravničar — Slovenska plesna burleska

(Nabor)

»Slovenska plesna burleska« je bila prvi poizkus koncertne obdelave naše folklorne. Poleg samostojno koncipiranih motivov v narodnem duhu je v tej skladbi obdelana motivična snov znane pesmi »Regiment po cesti gre«. Skladba je nastala proti koncu leta 1931. in je bila prvič izvajana na II. simfoničnem koncertu Narodnega gledališča, pod taktirko ravnatelja M. Poliča dne 19. februarja 1932. Doslej je ta skladba doživela 15 izvedb, med njimi v Beogradu, Sofiji, Karlovih Varih, Rotterdamu i. dr. V Rotterdamu jo je koreografirala plesna skupina Maletić iz Zagreba.

Nabor.

Slika v slovenskem narodnem slogu. Predstavlja odhod fantov na nabor. Tu je neizogibna harmonika in v pesmih toliko opevani poslovilni pušeljci.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Matija Bravničar. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

*Ali ste že pokusili bonbone,
čokolado in kekse od tvrdke*

Bon-Bon

Če še niste, oglasite se na

Miklošičevi c. 30. Tel. 44-42
in ostali boste naš stalni odjemalec.

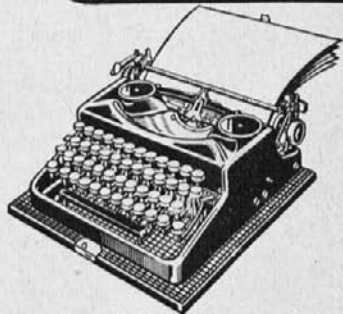
The Rex Co.

Ljubljana

Gradišče št. 10

Telefon št. 22-68

Erika
NAUMANN

Baletni večer

baletne scene ing. P. Golovina glasbo slovenskih skladateljev

Dirigent: D. Žebre

Scenograf: ing. E. Franz

Koreograf in režiser: ing. P. Golovin

I. DEL

1. *J. Ipavec (Možiček)*: Usodna napaka doktorja Bartola.

Doktor Bartolo P. Golovin
Rozina, njegova varovanka E. Moharjeva
Pepita } dr. Bartolovi } R. Brcarjeva
Končita } sestri } L. Zelenikova
Dijak F. Čarman
Dijaki in Rozinine prijateljice.

2. *D. Žebre*: Vizija.

Izvaja L. Wisiakova k. g.

3. *Dr. D. Švara (Valse interrompue)*: Hudič se zabava

Hudič M. Remškarjeva
Zapeljivka G. Bravničarjeva
Lahkoživec P. Golovin

Dame in gospodje.

II. DEL

1. *S. Osterc*: (Trije plesi): Močnejše od smrti.

Kitajski cesar P. Golovin
Cvetka ljubezni E. Moharjeva
Norec A. Brcarjeva
Čarovnik R. Brcarjeva
Lutka M. Remškarjeva
Smrt A. Bedračeva

Plesalke in dvorjani.

2. *L. M. Škerjanc*: Plesni motiv.

Izvaja G. Bravničarjeva.

Obleke so izdelek gledališke krojačnice pod vodstvom F. Remškarja in L. Staničeve. — Obleke L. Wisiakove so izdelane v modnem salonu Sever. Kostumi E. Moharjeve so izdelani po lastnem načrtu.

3. *E. Adamič (Tatarska suita)*: Snubitev.

Ženin S. Japljeva
Nevesta F. Čarman
Družice A. Brcarjeva, R. Brcarjeva,
A. Bedračova, F. Barešova.

4. *D. Žebre (Suita)*: Cesta.

Dekle L. Wisiakova k. g.
Fant F. Čarman
Bohem P. Golovin
Bivša dama A. Brcarjeva
Ženske s ceste M. Petanova,
L. Zelenikova
Potepuhi, apašnje, prodajalke rož in
časopisov, dama, oficir i. t. d.

III. DEL

1. *M. Bravničar (Divertissement)*: Terpsihorin praznik.

Terpsihora G. Bravničarjeva
Bedno dekle L. Wisiakova k. g.
Bogati mladenič P. Golovin
Služabnici Terpsihorini M. Remškarjeva
T. Riniševa
Dekleta in mladeniči.

2. *L. M. Škerjanc*: Arabski ples.

Izvaja E. Moharjeva.

3. *M. Bravničar (Slovenska plesna burleska)*: Nabor.

Dekle G. Bravničarjeva
Fant P. Golovin
Dekleta in fantje.

*Z najlepšimi modeli
in najboljšim delom*

se priporoča

DAMSKA KONFEKCIJA

A. PAULIN

LJUBLJANA

Šelenburgova ulica št. 1

**Knjigarna
Kleinmayr & Bamberg**

najstarejša v Jugoslaviji, priporoča
svojo bogato zalogo strokovnih in
zabavnih knjig v vseh jezikih

*

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 16

Pokrmanje? Je moderno, lepo, praktično in trajno?

Da! Ampak le, če je strokovno in solidno izvršeno!

„Unitas“ dr. z o. z.. Šiška poleg st. mitnice

Najnovejše modne novosti za gospode
prinaša **novootvorjena trgovina**

Joško Olup ml.
Ljubljana, Stari trg št. 1

Velika izbira domačih, čeških in angleških tkanin

A. & E. SKABERNE

Moderne
tkanine

LJUBLJANA

Mestni

trg 10

Modne, galanterijske, šolske, pisarniške in knjigov. potrebščine najugodnejše samo pri

A. JANEŽIČ
LJUBLJANA
FLORJANSKA ULICA 12-14

Lastna knjigoveznica, Industrija šolskih zvezkov in črtalnica vseh poslovnih knjig

RUDOLF ZALOKER
tvorniška proizvodnja plinov
ZABORŠT - DOL PRI LJUBLJANI

se priporoča za odjem
prvovrstnega kisika